

سرمقاله

کوچک‌سازی دولت راهکار برون‌رفت از ناترازی

ادامه از صفحه یک... حل ریشه‌ای این معضل، معطوف به یافتن راه‌هایی برای پوشش هزینه‌های سرسام‌آور دولت بوده است. این در حالی است که برنامه‌های توسعه پنجم، ششم و هفتم بر لزوم محدود کردن نقش دولت در اقتصاد تأکید دارند، اما در عمل، شاهد بزرگ‌تر شدن روزافزون پیکره دولت و افزایش هزینه‌های آن هستیم، به‌اعتقاد من، بهترین و تنها راهکار عملی برای برون‌رفت از این وضعیت، پیشگیری از گسترش بیش‌تر و محدود کردن دولت در عرصه جبران کسری‌های بودجه به هر شکل ممکن است. انتشار اوراق بدهی، واگذاری شرکت‌های دولتی و غیردولتی و سایر ابزارهای مشابه، راه‌حل‌های پایدار و مناسبی برای تأمین مالی دولت نیستند، بلکه تنها صورت مسئله را پاک می‌کنند و مشکلات را به آینده منتقل می‌کنند. بودجه سال جاری کشور بالغ بر ۱۱۲۰۰ همت است که از این میزان، ۶۳۰۰ همت آن مربوط به موسسات دولتی است. بودجه عمومی ۵۳۰۰ همت است که متشکل از درآمد‌های ۲۴۰۰ همتی، واگذاری دارایی مالی حدود ۱۶۰۰ همت و دارایی‌های سرمایه‌ای (فروش نفت و غیره) حدود ۱۲۰۰ تا ۱۴۰۰ همت است. این ارقام به‌وضوح نشان‌دهنده سهم بالای دولت در اقتصاد و حجم عظیم هزینه‌های آن است. نباید اجازه داد که دولت به هر روشی بتواند هزینه‌های فزاینده و سرسام‌آورش را پوشش دهد. این که هر سال، ساختار مالی کشور در برابر عمل انجام‌شده‌ای قرار می‌گیرد که دولت هزینه‌هایش کفاف است و پوشش این هزینه‌ها را دارد، رویکردی اشتباه است. همان‌طور که رییس‌جمهور اخیرا اشاره کرده بود، دولت به این حجم از کارمندی‌نژاد ندارد و می‌تواند با واگذاری بخش‌هایی از وظایف خود-به بخش خصوصی، هم کارایی را افزایش دهد و هم از بار مالی خود بکاهد. این به معنای تعدیل نیرو یا بیکار کردن نیست، بلکه به معنای جابک‌سازی و بهره‌وری بیشتر است. متأسفانه، دولت از راه‌ای تأمین مالی از بازار پول و بازار سرمایه به‌درستی استفاده نمی‌کند و این ابزارها عمدتاً در جهت پوشش ناترازی‌های خود به کار گرفته می‌شوند و آمارها این ادعا را تأیید می‌کنند. در سال ۱۴۰۳ از حدود ۱۸۰۰ همت تأمین مالی و تجهیز منابع مالی از بازار سرمایه، ۷۱۰ همت آن مربوط به انتشار اوراق دولتی بوده است. در مقابل، تنها ۹۹ همت از این منابع از محل جمع‌آوری نقدینگی در بازار سرمایه (عرضه‌های اولیه و افزایش سرمایه از محل سود انباشته) تأمین شده است. ۶۵۰ همت نیز مربوط به تجدید ارزیابی دارایی‌ها برای افزایش سرمایه و ۳۲۰ همت افزایش سرمایه از محل سود انباشته بوده است. ارزش عرضه‌های اولیه در این سال تنها ۷ همت بوده است. در سال ۱۴۰۴ (تا پایان تیرماه) از مجموع ۳۹۹ همت منابع تجهیز شده، ۱۵ همت آن دوباره مربوط به انتشار اوراق دولتی بوده است. ۱۴ همت افزایش سرمایه از محل تجدید ارزیابی و ۸ همت مربوط به مطالبات و آورده نقدی افزایش سرمایه بوده است. ارزش عرضه‌های اولیه در این دوره کمتر از یک همت بوده است. این ساختار نشان می‌دهد که بازار سرمایه، به‌جای نقش آفرینی موثر در تأمین مالی بخش خصوصی و رشد اقتصادی، به ابزاری برای تأمین ناترازی‌های دولت تبدیل شده است. نگاهی به آمار اوراق بدهی منتشرشده نیز همین روند را تأیید می‌کند. در سال ۱۴۰۳ از مجموع ۱۱۷۰ همت اوراق بدهی، ۳۳۱ همت آن مربوط به اوراق دولتی و ۲۲ همت آن مربوط به شهرداری‌ها (که تقریباً دولتی محسوب می‌شوند) بوده است. تنها ۲۲۰ همت آن مربوط به شرکت‌ها بوده که عمدتاً نیز وابسته به دولت یا تحت تصدی و مدیریت دولت بوده‌اند. در سال ۱۴۰۴ (تا پایان تیرماه) از مجموع ۱۲۸۰ همت اوراق بدهی موجود در بازار سرمایه، ۱۰۲۶ همت آن مربوط به دولت و ۲۵ همت مربوط به شهرداری‌ها بوده است.

یادداشت

واکنش چین و روسیه به حمله احتمالی آمریکا به ونزوئلا

ادامه از صفحه یک.همان ابتدا با نوعی تنفر و نگاه منفی شدید نسبت به آمریکای جنوبی سخن می‌گفت و حتی آن را «هرگز مرکز فساد»، «منبع مواد مخدر»، «کانون ورود جانیان و روان‌پریشیان» و امثال آن توصیف می‌کرد. این نگاه، البته ریشه در یک سنت فکری و فلسفی قدیمی‌تر در سیاست آمریکا دارد. اگر به دیدگاه‌های سیاستمداران آمریکایی نگاه کنیم، به‌طور کلی رویکردی در برابر آمریکای لاتین وجود دارد: نخست رویکرد «تیم‌گره‌گرایی» که بیشتر در میان دموکرات‌ها دیده می‌شود و معتقدند که باید با منطقه همکاری، هم‌زیستی و تعامل کمک‌محور داشت؛ یعنی باور دارند با حمایت از توسعه‌ایان کشورها، هم‌مصلاتی مانند مواد مخدر و خشونت کاهش می‌یابد و زمینه‌زهر شدن آن‌ها فراهم می‌شود. در مقابل، جمهوری خواهان عمدتاً با این نگاه موافق نیستند و بسیاری از آنان، از جمله شخص ترامپ، اصلاً اعتقادی به این مدل همکاری ندارند. آن‌ها نه تنها این منطقه را به رسمیت نمی‌شناسند، بلکه عملاً دنبال احیای همان دکترین مونرو و مفهوم «حیاط خلوت آمریکا» هستند. به نظر می‌رسد در دولت آمریکا یک بحث جدی در جریان بوده که بخشی از آن را از یک ترامپ هم‌علنی کرده بود و اینکه اگر ایالات متحده در منطقه آمریکای جنوبی این همه ذخایر نفتی دارد، چرا باید همچنان به خلیج فارس و مناطق دیگر وابسته بماند؟ در کنار این مسأله، سرمایه‌گذاری گسترده کم‌سروصدای چین و روسیه در این کشورها برای واشنگتن نشانه یک خطر استراتژیک تلقی می‌شد. بر این اساس ترامپ با یک رویکرد جدید وارد شد، تمام این ملاحظات را کنار هم گذاشت و به این نتیجه رسید که باید به‌صورت دموینووار پیش برود و ابتدا ونزوئلا، سپس کلمبیا و در ادامه دیگر کشورها را به زعم خود آزاد کند؛ آزادسازی از نگاه او یعنی بازگرداندن این کشورها به موقعیت حیاط خلوت و در نهایت گشودن راه برای تأسیس پایگاه‌های نظامی و شرکت‌های نفتی آمریکا در این جغرافیا.

طرح جدید برای معافیت صنایع از ارز بر نامه‌های مدیریت مصرف

مدیرعامل توانیر گفت: با اجرای طرح جدید هوشمندسازی و کنترل پذیرسازی شهرک‌های صنعتی، صنایعی که نیروگاه خورشیدی احداث کنند یا از برق سبز خریداری کنند، از برنامه‌های مدیریت مصرف معاف خواهند شد. به نقل از توانیر، مصطفی رجبی مشهودی مدیرعامل توانیر، درباره نتایج جلسه با مدیرعامل شرکت شهرک‌های صنعتی گفت: درخواست این شرکت آن است صنایعی که در شهرک‌های صنعتی اقدام به احداث مزرعه خورشیدی یا خرید برق از تابلوی سبز و برق آزاد می‌کنند، از طرح‌های مدیریت مصرف روزانه معاف شوند. وی با تأکید بر اینکه تمام شهرک‌های صنعتی هم‌اکنون رویت‌پذیر و هوشمند شده اما هنوز کنترل‌پذیر نیستند، افزود: برای کنترل‌پذیر کردن و فراهم شدن امکان پایش از راه دور، نیاز به تأمین برخی زیرساخت‌هاست که طرح آن تهیه شده و پیشنهاد مشخصی ارائه شده است. به گفته وی، در چارچوب این پیشنهاد، توانیر با مشارکت صنایع منابع لازم برای تکمیل فرایند هوشمندسازی و کنترل‌پذیر کردن صنایع مستقر در شهرک‌ها را تأمین می‌کند. رجبی مشهودی افزود: با اجرای این طرح، توسعه نیروگاه‌های خورشیدی توسط مشترک‌کها و اجرای پروژه‌های بهینه‌سازی مصرف به‌طور قابل توجهی رونق می‌گیرد و صنایع واجد شرایط از محدودیت‌های مصرف معاف خواهند شد.

«تجارت» از لزوم مدیریت هوشمند و یکپارچه عبور از ابرچالش خشکالی گزارش می‌دهد

تصویر تاریک از آینده منابع آبی

کشور را شامل می‌شود، بارشی بسیار کمتر از متوسط جهانی دارد. میانگین بارش سالانه دنیا حدود ۸۰۰ میلی‌متر است، یعنی نزدیک به پنج برابر بیشتر از میانگین بارش فلات مرکزی ایران. رئیس مرکز ملی اقلیم و مدیریت بحران خشکسالی با اشاره به گرمای شدید ایران در تابستان اظهار کرد: بسیاری از نقاط ایران در تابستان جزو گرم‌ترین مناطق جهان هستند. سال گذشته در شبانکاره بوشهر، ۵۶ درجه سانتی‌گراد ثبت شد که گرم‌ترین نقطه آسیا بود. بنابر این از نظر دما و بارش، ایران قطعاً در یک اقلیم گرم و خشک قرار دارد. رئیس مرکز ملی خشکسالی با تأکید بر تفاوت‌های اقلیمی گفت: ایران مثل کشورهای کاملاً بیابانی نظیر عربستان یا امارات نیست اما به مراتب خشک‌تر از ترکیه، آذربایجان و ارمنستان است. میزان بارش ما از عربستان و امارات بیشتر اما از همسایه‌های شمال غربی و ترکیه بسیار کمتر است. مقایسه درست باید در نظر گرفتن عناصر اقلیمی مانند ارتفاع، توپوگرافی، فاصله از دریا و الگوهای جوی حاکم انجام شود. وی تصریح کرد: هر کشوری باید در اقلیم خودش ارزیابی شود. ایران سرزمین یکنواختی نیست، رشته کوه‌ها، فاصله از دریا، ارتفاع از سطح زمین و ناهمواری‌ها باعث می‌شود که شرایط اقلیمی در مناطق مختلف آن متفاوت باشد اما میانگین کلی وضعیت جوی ایران گرم و بسیار خشک است. وظیفه در ادامه گفت: برخلاف تصور برخی، ایران مستعد کشاورزی گسترده نیست، بسیاری از مناطق ایران ظرفیت اقلیمی لازم برای کشاورزی بر مصرف‌راندانند. اگر فعالیت‌هایمان را بر اساس توان اقلیمی سرزمین تنظیم نکنیم، دچار بحران می‌شویم، وی افزود: توسعه، جمعیت، کشاورزی و صنعت باید در چارچوب ظرفیت آب و اقلیم طراحی شوند. اگر پایمان را از گلیم سرزمین درازتر کنیم، نتیجه‌اش را می‌بینیم؛ همان چیزی که سال‌ها انجام دادیم و امروز هزینه‌اش را می‌پردازیم. رئیس مرکز ملی اقلیم و مدیریت بحران خشکسالی با بیان اینکه نبود برنامه‌ریزی دقیق، کشور را به سمت اتخاذ تصمیمات اضطراری سوق می‌دهد، ادامه داد: وقتی از بحران صحبت می‌شود، احتمال تعطیلی، مهاجرت، جابه‌جایی جمعیت یا کاهش فعالیت‌ها مطرح می‌شود و به این معنی است که از قبل سناریوهای سازگاری نداشتیم، اگر سال‌ها پیش برنامه توزیع جمعیت، آمایش صنعتی و مدیریت آب هماهنگ با اقلیم تنظیم شده بود، امروز نیازی به اتخاذ تصمیمات اضطراری و اجباری نبود.

• خودکفایی کشاورزی به قیمت پایان آب

یک پژوهشگر آب و محیط زیست با تأکید بر اینکه مسئولین باید پاسخگو باشند که چرا در طول این چند دهه و با آشکار بودن اینکه روزی به این نقطه وضعیت بحرانی خواهیم رسید، اعتبارات و منابع مالی مورد نیاز برای افزایش ظرفیت شیرین‌سازی آب خلیج فارس یا دریای عمان را تأمین نکردند، گفت: امروز فقط حدود یک درصد

صدور پروانه‌های ساختمانی در کشور ۴۰ درصد کاهش یافت

رکود مطلق در بازار مسکن

گفت: در نیمه نخست سال ۱۴۰۲ حدود ۹ میلیون و ۵۰۰ هزار متر مربع زمین برای ساخت‌وساز پروانه گرفته بود که این مقدار در سال ۱۴۰۳ به ۹ میلیون و ۱۰۰ هزار متر مربع و در شش‌ماهه امسال به هفت میلیون و ۷۰۰ هزار متر مربع رسیده است. یوسفی این روند را نشان‌دهنده وضعیت رکود ساخت‌وساز در تهران دانست و افزود: با توجه به جذابیت سرمایه‌گذاری در پایتخت نسبت به سایر شهرها، کاهش پروانه‌ها در تهران به‌مراتب کمتر از شهرهای کوچک است و کاهش شدیدتر در مناطق غیر کلان‌شهری رخ داده است. به گفته یوسفی، کاهش ساخت‌وساز مسکن در کشور عوامل گوناگونی دارد که یکی از مهم‌ترین آنها سیاست‌های اقتصادی دولت است. وی تأکید کرد: ناپایداری قیمت‌ها و کاهش ارزش پول ملی موجب افزایش جذابیت بازارهای موازی از جمله ارز، سکه و طلا شده و مردم برای حفظ سرمایه خود به سمت این بازارها گرایش پیدا می‌کنند. نماینده مردم اهواز افزود: برخی افراد برای سودآوری و برخی دیگر برای حفظ ارزش دارایی‌های خود به این بازارها وارد می‌شوند تا سرمایه‌شان در برابر نوسانات اقتصادی آسیب نیفتد. وی با

پایندی نفت مرکزی به تعهدات تولید و ذخیره‌سازی گاز

مدیرعامل شرکت نفت مناطق مرکزی ایران اعلام کرد: این شرکت در نیمه نخست امسال توانست تعهدات خود در حوزه تولید گاز و ذخیره‌سازی گاز در مخازن آمسول و سراج‌ه را با موفقیت اجرا کند. به نقل از شرکت نفت مناطق مرکزی ایران، پیمان ایمانی در بازدید از طرح توسعه میدان خارتنگ، ایستگاه تقویت فشار هما، مرکز تفکیک تانباک و چاه‌های میدان شائول اظهار کرد: با همت و تلاش شبانه‌روزی کارکنان شرکت نفت مناطق مرکزی ایران به‌ویژه در واحدهای فنی و عملیاتی و انجام به‌موقع تعمیرات اساسی، این شرکت بار دیگر نقش مهم خود را در تضمین امنیت و آرامش کشور از طریق تأمین پایدار سوخت زمستانی به‌خوبی ایفا کرده است. وی افزود: این شرکت توانست در نیمه نخست امسال تعهدات خود در بخش تولید گاز، همچنین ذخیره‌سازی گاز در مخازن شوربچه و سراج‌ه را با موفقیت به انجام برساند و با برنامه‌ریزی میان‌مدت و بلندمدت، برای تحقق کامل برنامه‌های تکلیفی تلاش مضاعفی داشته باشد. براساس این گزارش، شرکت نفت مناطق مرکزی ایران در فصل زمستان با تولید معادل ۲۵ درصد کل گاز تولیدی کشور، نقشی به‌سزایی و راهبردی در تأمین پایدار سوخت زمستانی ایفا می‌کند.

از آب شرب کل کشور از شیرین‌سازی و انتقال آب دریا تأمین می‌شود، در حالی که عربستان بیش از ۷۰ درصد از آب مصرفی خود را از همین طریق تأمین می‌کند. مصطفی فدائی فرد در گفت‌وگو با ایلتا، در ارزیابی بحران آب در کشور و به‌ویژه تهران اظهار داشت: بیش از ۹۰ درصد از کل آب تجدیدپذیر ایران در کشاورزی مصرف می‌شود که به دلیل رانندمان و بهره‌وری اندک حدود ۶۰ درصد از آن هدر می‌رود. وی با بیان اینکه راندمان در شبکه توزیع آب شرب نیز وضعیت مناسبی ندارد، ادامه داد: در همین شهر تهران حدود ۲۵ درصد از آب شرب بازش از ذی‌قیمت در شبکه لوله‌های فرسوده هدر می‌رود. البته حکمرانی در سایر موضوع‌ها نیز مطلوب نبوده و نیست؛ تهران شهری است که از یک جمعیت ۵ میلیونی و بدون برنامه‌ریزی برای آب، برای ترافیک و سایر زیرساخت‌ها، به بیش از ۱۵ میلیون نفر رسیده است و علاوه بر مشکلات مربوط به بحران آب، دچار بحران ترافیک، آلودگی هوا، فرونشست، یکبارگی، گرانی، حاشیه‌نشینی، ساخت‌وساز بر روی گسل‌های فعال، بحران رعایت نکردن حریم و بستر رودخانه‌ها و مسیل‌ها و قنات‌ها و... است. این پژوهشگر آب و محیط زیست گفت: مسئولین در تمام ۳۷ سال گذشته بر طبل خودکفایی کشاورزی کوبیده‌اند، بدون آنکه به ظرفیت‌های اقلیمی و منابع آبی ایران کمترین توجهی کنند، سدسازی‌های بی‌رویه، برداشت بی‌رویه از آب‌های زیرزمینی، اصرار بر ایجاد اشتغال آب‌محور، موجبات نابودی منابع آب و خاک و هوا را فراهم کرده و موجب به خطر افتادن امنیت غذایی شده است. فدائی فرد با تأکید بر اینکه مسئولین باید پاسخگو باشند که چرا در طول این چنددهه و با آشکار بودن اینکه روزی به این نقطه وضعیت بحرانی خواهیم رسید، اعتبارات و منابع مالی لازم برای افزایش ظرفیت شیرین‌سازی آب خلیج فارس یا دریای عمان را تأمین نکردند، گفت: امروز فقط حدود یک درصد از آب شرب کل کشور از شیرین‌سازی و انتقال آب دریا تأمین می‌شود در حالی که عربستان بیش از ۷۰ درصد از آب مصرفی خود را از همین طریق تأمین می‌کند. وی با طرح این پرسش که چرا اعتبارات مورد نیاز تصفیه و بازیافت فاضلاب شهری برای مصارف صنعتی و کشاورزی تخصیص داده نشده تا این قبیل پروژه‌ها بتوان یک پروژه ملی در دستور کار قرار گیرد؟ ادامه داد: همچنین مسئولین باید پاسخگو باشند که چرا در طول این چند دهه، اعتبارات مورد نیاز برای توسع شبکه لوله‌های فرسوده اختصاص نیافت که امروز عامل هدررفت بیش از یک چهارم آب تهران و بسیاری شهرهای دیگر شود و جای آن مردم، بعنوان مقصر مصرف بیش از حد آب نشان داده شود. مسئولین باید پاسخگو باشد که چرا برای دور ماندن از بحران این تخصیص اعتبارات و منابع مالی مورد نیاز صورت گرفته است؟ وی ادامه داد: در تهران که بیش از نیمی از مصرف آب کشور صرف شرب، بهداشت و فضای سبز می‌شود، بازچرخانی می‌تواند بخشی از فشار بر منابع آب را کاهش دهد. کشورها پیشرفته این مسیر را با موفقیت پشت سر گذاشته‌اند. در آلمان آب تا ۲۰ بار در چرخه مصرف باقی می‌ماند و در ژاپن نیز هر واحد آب تا ۱۵ بار تصفیه و بازاستفاده می‌شود.

این تجربه‌ها نشان می‌دهد که بازچرخانی تنها راهکار فنی نیست، بلکه روشی پایدار برای بقادر اقلیم‌های خشک است. این کارشناس ارشد حوزه انرژی بیان کرد: دومین راهکار برای بلندمدت، شیرین‌سازی و انتقال آب دریاست که بسیاری از کشورهای با اقلیم و شرایط منابع آبی بسیار وخیم‌تر از ایران مانند عربستان، امارات متحده عربی، قطر و اسرائیل از آن بهره برده و بسیاری از مشکلات منابع آبی خود را پهبود بخشیده‌اند. وی گفت: با توجه به آنکه در اثر سیاست‌های کلان حاکمیتی به دور از منطق و غیر کارشناسی در خصوص توسعه بی‌رویه کشاورزی و وابستگی به اشتغال آب‌محور را چنان افزایش داده‌ایم که در عمل هرگونه کاهش سطح زیر کشت و کاهش تولیدات کشاورزی منجر به افزایش شدیدتر قیمت‌ها و افزایش یکبارگی و توسعه هر چه بیشتر فقر و به خطر افتادن امنیت غذایی خواهد شد، بنابر این مهمترین راهکار کوتاه‌مدت در این شرایط بحرانی، مصرف بهینه و صرفه‌جویی حدود ۲۰ درصدی مصرف آب توسط مردم است.

اشاره به نقش کلیدی بخش مسکن گفت: مسکن یکی از مهم‌ترین پیشران‌های اقتصاد کشور است و بیش از ۱۵۰ رشته صنعتی به‌طور مستقیم و غیرمستقیم با آن در ارتباطند. رونق این بخش علاوه بر تأمین نیاز مردم، سهم مهمی در اشتغال‌زایی و گردش سرمایه دارد.